

Cultura, vint anys

“No vivim anys de gran esplendor, ni en literatura ni en música ni en arts plàstiques: no és el nostre un temps de grans escriptors que ocuparan pàgines de la història literària, ni de Picasso i Mirós, ni de Gaudís o dels seus equivalents. Potser és una llàstima, però no és tan greu: passa igual a Anglaterra o a Itàlia per exemple, i no sembla que això els lleve la son.”

Vint anys, o més exactament vint-i-dos. Fa pocs dies em va tocar (per amable decisió dels meus companys del Patronat del Congrés de Cultura Catalana: un nom llarg i considerable) de glossar en públic el llibre que recull les conclusions de fa un any i mig o dos, quan molta gent ens vam reunir per meditar sobre el curs de la cultura o la Cultura, o de la *cultura catalana*, o de tot allò que el Congrés del 1977 comprenia sota un epígraf tan extens, que anava de la medicina a la religió, i de l'economia al cinema. A l'acte del palau de la Generalitat (de Catalunya, és clar), hi havia l'honorable conseller del ram, i en el primer rengle el pare Miquel Batllori, el doctor Badia i Margarit, més un grux ben notable d'amics, coneguts importants, saludats, i públic en general. Vaig dir en públic, doncs, coses com aquestes:

Que si per *estat o situació de la cultura*, i preferiblement amb majúscula, “la Cultura”, haguéssim d'entendre els discursos oficials, les partides més visibles del pressupost públic, els edificis, museus, auditoris, centres institucionals i altre embolcalls i aparences hauríem de concloure que al nostre país/països mai no n'hem tinguda tanta, de cultura, i mai no havia estat tan ben finançada i ben dotada. Però jo hi tinc algunes reserves importants. Em fa tot l'efecte, en primer lloc, que els molts milers de milions que s'hi gasten cada any són encara del tot insuficients: són invertits amb molta publicitat, realment, però són poca cosa si es compara amb les infinites necessitats (en restauració d'espais culturals rurals, en el patrimoni de la cultura popular, en la infinitat de pobles, carrers i petits monuments abandonats, en les entitats i associacions que malviuen oblidades...), i sobretot si es compara amb els pressupostos culturals de països com França o Alemanya, amb els quals ens agradaria comparar-nos. I em fa l'efecte, en segon lloc, que allò que es gasta està mal repartit: molts milions a grans infraestructures d'utilitat real ben discutible (però que proporcionen gran lluïment polític), i ben pocs per distribuir entre tantíssima gent i tantíssimes iniciatives disperses allà on només arriben les engrunes. Crec, en definitiva, que els nostres governs tenen un interès per la *cultura* proporcional a la visibilitat de les actuacions, és a dir a la possible rendibili-

tat política. I això sense comptar que, en el cas de la Generalitat de Catalunya almenys tenim una idea del que entenen per *cultura*, però en el cas de la Generalitat Valenciana, ni ells mateixos saben què vol dir. I el Govern balear, vull dir el que hi ha hagut fins ara, em sembla que tampoc.

Quant a la producció i l'ús de la cultura, és a dir allò en què tanta gent participem com a “creadors” o “consumidors”, el panorama és d'una discreta mediocritat, tot s'ha de dir: en això no som tan diferents dels països del nostre entorn i del nostre temps. No vivim anys de gran esplendor, ni en literatura ni en música ni en arts plàstiques: no és el nostre un temps de grans escriptors que ocuparan pàgines de la història literària, ni de Picasso i Mirós, ni de Gaudís o dels seus equivalents. Potser és una llàstima, però no és tan greu: passa igual a Anglaterra o a Itàlia per exemple, i no sembla que això els lleve la son. De manera que consumim el que hem heretat del passat i el poc o molt que ara produïm –que no és tan poc, si bé es mira: considerem, si més no, la quantitat de llibres que es publiquen cada any!–, i ho consumim en abundància. Segurament amb més abundància que mai, i això és gairebé l'única cosa de què podem estar contents: es venen més llibres que mai, hi ha més museus, biblioteques i concerts que mai, i això és un progrés indubtable, un motiu per a l'optimisme. Paral·lelament, l'espai cultural dels Països Catalans, com a tal espai propi de producció i de difusió de cultura, no l'hem sabut consolidar. I per això, també, alguns hem de patir l'oblit o l'hostilitat de molts dels qui ara ens governen: perquè ells volen que aquest espai continue ben buit, i nosaltres volem exactament el contrari. Nosaltres sabem que ens hi juguem el futur: el futur de la cultura comuna, i alguna cosa més. Ens hi juguem, simplement, el futur de “la cultura”, que és tant com dir el futur del país, el nostre futur particular com a persones humanes que formen una societat humana concreta i no abstracta, com a patriotes d'un patrimoni civil, moral, natural i estètic, com a membres i components d'un país que no és ni millor ni pitjor que els altres, però que és el nostre i és, per tant, el que reclama la nostra responsabilitat, el nostre compromís moral. Moltes gràcies. Vaig dir coses com aquestes, i a molts dels assistents els va agradar, i a uns altres no tant.